

UKRAINIAN LABOR NEWS

PRINTED AND PUBLISHED WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHERS ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT ITS HEAD OFFICE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF PRITCHARD AVENUE AND MCGREGOR STREET IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

Газета для робочого людю — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, закорпоророване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Українським Робітничім Домі, на розі вулиць Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ВЕЛИКА РАДЯНЬСКА АРМІЯ ПРАЦІ.

В день першого травня одинака тільки у світі країна — Союз Радянських Соціалістичних Республік, могла справді підрахувати свої працюючі організовані сили і мала що підраховувати. В першотравневому числі центрального органу Всеосоюзної Комуністичної Партії, московській "Правді", зроблено до дня 1 травня ц. р. підрахунок організованим силам робітництва й селянства С.Р.С.Р. Це сила, читаючи цифри якої, годі їй собі уявити.

Напередодні пролетарської революції, в "Правді", вирішуючи питання про те, "чи зможуть більшовики втримати державну владу", Ленін доказував, що пролетаріят зможе пустити в рух державний апарат. Ленін доказував, що "після революції 1905 року Росією управляло 130 поміщиків, управляло за посередництвом безкоштовних насильств над 150-мільонами людей, за посередництвом необмежених наруг над ними, примушуючи величезну більшість до каторжної праці й до півголодного існування". "Чому-ж — питав Ленін, — 240 тисяч членів більшовицької партії не зможуть управляти в інтересах бідних і проти багатих?"

Коли Ленін писав ці рядки, ціла комуністична партія числила 240 тисяч членів і кандидатів. В день першого травня цього року вона чисила вже 1,300,000 членів, тобто майже в шість разів більше. А це-ж ще не все. Це тільки частина того величезного пролетарського й селянського активу, який частина того соціалістичного авангарду, який тепер взяв у свої руки справу перебудови цілого народного господарства Радянського Союзу на основах соціалізму.

Пролетаріят і селянство Радянського Союзу мають тепер що підраховувати. Один мільон триста тисяч членів комуністичної партії — це головний актив, що керує цілою діяльністю мас Радянського Союзу на шляху ленінізму. Під проводом цієї партії працює комсомол, який числить поверх два мільони членів. Потім йде третє покоління — піонери числом членів також близько два мільони.

Це величезна комуністична армія, що гуртує в собі найсвідоміші шари робітництва й селянства, їхньої молоді, трудової інтелігенції, армія, що числить близько шість мільонів членів працюючих міст і сел, що буде соціалізм на шість частин земної кулі, що ставити своїм завданням здійснити соціальною революцією в цілому світі.

Радянська форма держави, що її так викликають капіталісти й їх наймити, дає можливість правити державою всьому бідному дорослому населенню країни. Вже тепер в усіх сільських районах, міських, окружних, включаючи й центральні, комітетах Радянських Республік — є півтора мільона членів. А це нам показує, що два і пів процента цілого населення радянської країни править своєю державою, а між ним коло дванадцять процент жінок. Крім того, сотки тисяч робітництва втягнуто в різні державні комісії, гуртки, секції рад, додати ще до того коло 600 тисяч делегатів — робітниць і селянок, що беруть участь в різних з'їздах, то це разом взятє дасть нам коло п'ять процент всього дорослого населення Радянського Союзу, що бере безпосередню участь в управлінні своєї країни і в контролі над всіма державними справами.

ЕКОНОМІЧНА МІЦЬ КРАЇНИ.

Професійні союзи (трейд-юні) Радянського Союзу об'єднують у своїх рядах 10 мільонів робітництва й службовців. Ці десять-мільонова громада виділяє з себе 56 тисяч фабричних і місцевих комітетів, в яких працює 250 тис. членів. Додавши до цього ще півмільона членів профсоюзів, що працюють в різних допоміжних комісіях — матимем величезний організований апарат керівництва працею; цей апарат організує працюючі маси, охороняє інтереси профсоюзів, дбає про культурний розвиток їх членства, творить величезну школу комунізму, що виховує десять мільонову громаду членства так, щоб вона могла взяти на себе цілою організацією продукції. І ця десять мільонова громада нарахує у своїх рядах 25 процент жінок.

Та-ж громада працюючих дає з між себе 300 тисяч робітничих і селянських кореспондентів, які в пресі відбивають життя цієї маси, її продуктивні сили, висвітлюють її слабкі сторони й допомагають стати на справжній соціалістичний шлях.

В 1918 році, коли кооперація була ще в руках буржуазних кооператорів, коли тільки намічався союз з цією буржуазною кооперацією, Ленін казав, що в найближчий час мірою соціалістичного будівництва буде ріст кооперації. Нині кооперація в Радянському Союзі має коло 25 мільонів шерошків і коло півмільона кооперативного активу, здатного перебрати на себе організування розподілу продуктів, чого не можна було ніяк досягнути в минулому.

В 1917 році кооперація охоплювала лише 17 процент селянських господарств, в 1927 році — 39 процент, а в 1928 році наближується вже до половини. В місті кооперація охоплює вже 60 процент робітників і службовців.

Далі йдуть десятки інших великих громадських організацій, як "Геть неписьменність", Товариство Авіації й Хемії, "Приймать дитини", Товариство приятелів радя, Міжнародна організація Допомоги Революціонерам, "Книжка в масі", "Безбожник", "Техніка в масі", а на Україні величезна селянська організація Комітети Незалежного Селянства. Поза ними є ще багато культурно-освітніх організацій. Всі ці організації разом начисляють поверх 10 мільонів членства. (До цього числа не включаються Комезам.) Робітники й селяни через ці організації розвивають свою ініціативу, вчаться самостійно керувати всіма справами громадської діяльності, підготувавши в той спосіб перехід до безкласового суспільства.

Іншими словами — в справі керування державою втя-

гнув мільонови маси робітництва й селянства. Це якраз ті мільони, про які зрив Ленін в початках існування радянської влади. І кожного дня ця мільонова армія зростає чисельно й своєю свідомістю. І ряди з кожним роком побишаються приливом молодих сил, незаражених вже дрібно-власницькою ідеологією. До керми наперед стають молоді, виховані в комуністичних школах керівники.

Всесвітня буржуазія чує цю силу. Вона бачить, що в Радянському Союзі кується молот, який в слушний час розтопить голову капіталістичній системі. Тому вона снує докола радянської країни союзи великих і малих капіталістичних держав, обмотує країну рад фашистськими бандами, висигнує сотки тисяч карбованців на підкуплення білогвардійських недобитків, що примостилися під крилом радянської влади й тихцем саботажують індустріальний розвиток.

Але це вже останні "подригання" капіталістичних виробників. Працюючі Радянського Союзу міцно тримають владу у своїх руках, вмiло керують цілим громадським життям країни і всім змовником вони вспiють скрутити карка скорше, ніж її виконають свій злочинний замір.

ПОРАЖКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ НА КАВЧУКОВОМУ РИНКУ.

Англійський капітал примушений був цими днями визнати свою поразку на одній із головних ділянок його боротьби з північно-американським капіталом: на кавчуковому ринку. 5-го квітня Болдвін заявив у палаті громад, що уряд вирішив скасувати з 1-го листопада 1928 року всі обмеження для довозу кавчуку на чужеземні ринки із англійських колоній — Малакського півострова й Цейлону.

Ця заява англійського прем'єра катастрофічно вплинула на лондонську й ліверпульську біржі. У Лондоні гостро занепадали курси паперів кавчукових компаній, на ліверпульській біржі ціна сирого кавчука зменшилася з 5-го квітня з 13 пенсів до 10 з чвертю пенсів за фунт. Гадають, що зниження ціни на сирій кавчук може довести до 6 пенсів за фунт, тобто максимальному зниженню, що перевищує катастрофічну кризу 1922 року. Уже нині ціна сирого кавчуку нижча від собівартості й загрожує зменшитися до ціни, що дає мінімум 50% убитку на кожний фунт. Лідер лібералів у парламенті Готчсон заявив, що рішення уряду означає катастрофу британській добувній кавчукової промисловості, в якій інвестовано понад 1 мільярд доларів. За два дні загальна біржева оцінка кавчукових акцій дала, справді, 25% зниження.

Рішення англійського уряду ухвалено після 6 тижнів обговорення секретною комітетом. Ухвалені рішення фактично скасовують укладений план Стівенсона, що його ухвалив парламент 1922 р., коли післявоєнне зниження ціни на сирій кавчук набуло катастрофічних розмірів. План Стівенсона полягав у штучному регулюванні виробництва кавчука й рівня ціни на світовому ринку.

Англія є майже монополічним виробником кавчука. Англійський капітал даво загарбав до своїх рук видобуток дикого кавчука в Бразилії, Центральній Африці й инш., і англійським-же компаніям належать майже всі плантації кавчука на Малакському півострові й на

Цейлоні. Нарешті, англійський капітал фактично має плантації кавчука в Голландській Індії — на Яві й на Суматрі. Закон 1923 року автоматично врегулював виробництво, дозволяючи вивозити на закордонні ринки в розмірах просто пропорційній рівневі ціни. Що вища ціна, то більший дозволяваний експортний контингент. Зниження світової ціни автоматично зменшує вивозний контингент і утворює перебільшення ціни.

Застосування плану Стівенсона повело збільшити ціни на сирій кавчук 1926 р. до 4 шілілінгів 4 пенсів, тобто в 7½ разів проти рекордного мінімуму 1922 р. Головний споживач кавчука — Злучені Держави — стинив тривогу. Переплати дорівнюють кольосальним розмірам. За влучним висловом американських економістів, план Стівенсона перейшов до "плану Черчіла": Англії мають намір використати кавчук, як гумку, щоб затерти воєнний борг Великобританії Злученим Державам.

Почалася "одчайдушна боротьба. Проти" скорочення експорту кавчука Американці висунули скорочення імпорту, масовими розмірами споживаючи використаний кавчук. Уже 1926 року процент споживання використаного, або, так званого, поновленого кавчука дорівнює 45%. Водночас Злуч. Держави почали енергійну роботу над вивукуванням зручних місць для організації власних плантацій кавчука. Такі місця знайдено на Філіппінах, на Гавайських островах і в Ліберії (Африка).

Контр-наступ північно-американського капіталу полегшав величезним розвитком нових англійських плантацій за період останнього відвіщення ціни, тобто між 1922 і 1926 р.р. Через зміну кон'юнктури утворилася величезні запаси, закон Стівенсона зробив протилежний вплив.

Нині Злучені Держави виграли значний бій. Та боротьба на цьому фронті, безперечно, поширюватиметься, бо, за підрахунками спеціалістів, в 1931 рік, а можливо й раніше, споживання кавчука перевищить зріст його видобутку.

В часі великодних свят польська поліція арештувала студента медицини з Праги Петра Сайкевича, що приїхав до краю нелегально, маючи фальшиві документи на імя Осипа Сивенького. Його арештовано під замітом приналежності до членів Української Військової Організації. Закидується йому співучасть у редагуванні йо-зарничної газети цієї організації "Сурма" і її кольторпажу в Галичині, а також участь у терористичній акції, з'окрема в нападі на пошту у Львові. Арештовано Сайкевича у Львові в хвилі, як виходив з дому начальника суду в Редичині п. Мясляка, де був гостем у якоїсь вдови. Також переведено кілька ревізій в осіб, з якими він мав якінебудь знання.

Польська погранична сторожа над Збручем придеркала при переході через Збруч Ро-

Україну. З кінцем серпня 1926 року, коли справа Богдана Міхенка була ще в найвищому суді, прислали Роман Міхенко і Герман письмо з Києва, в котрому признали до цього, що то вони вбили провокатора Королюка. Це письмо оголошено в газетах і з нього зроблено судово-процесовий ужиток в обороні Богдана Міхенка — але безуспішно. Арештованого Романа Міхенка під сильним конвоєм привезено до Тернополя і він є вже в тернопільській слідчій в'язниці як підозрілий в убивстві Королюка, в державній зрадї та шпiонажі. Його товариш Герман видерся з рук граничної сторожі та втік назад за Збруч.

До Львова вернув випущений на волю з чортківської в'язниці бувший отаман української армії О. Бухшований. Перед кількома місяцями був він арештований під закидом шпiонажі. Слідство не виявило ніякої вини по його стороні, навіпаки вишло на яв, що його арештування було роботою провокаторів.

У великодний понеділок львівська поліція зробила ревізію у Більських при вулиці Гісовій. За чим шукала невідомо. Забрала вітризки з польських газет і альбом інвалідів. Питала за якимсь молодим чоловіком, якого вигляд докладно описувала. Того самого дня зробила трус у Зухаєвичеві при тій самій вулиці. — На третій день свят арештувала в Коломи Богдана Кузьму, який виїхав туди на свята до родини. Його перевезли під поліційною ескортою до Львова до в'язниці на вулиці Яховича. В тернопільській слідчій в'яз-

ниці вже септий місяць мучиться кільканадцять молодих Українців (між ними молоденька Ольга Стещенівна з Березівці Великої пов. Тернопіль) під замітом державної зради. Головними обвинуваченими є: укілчений техник з Дандігу Ямрозік з Тернополя, студент медицини з Берліна Степан Куницький, син пароха з Оріхівця, студент Академії Мистецтв в Кракові Вацк з Тернополя. Їх підозрівають, що стояли в зносинах з Евгеном Коновальцем в Берліні, котрий на думку польської поліції має вести військово-організаційну шпiонажу в Польщі в користь німецького генерального штабу. Решта арештованих міщанські і селянські хлопці, між ними сини посесора маєтності Засулі коло Золочева Васля Литвина, та відбуваючий кару чотирохлітньої тяжкої в'язниці в Дрогобичі за співучасть в убивстві провокатора Королюка — Богдан Міхенко.

Дня 18 квітня закінчився в Люблінні процес проти 23 членів Комуністичної Партії Західної України, яким акт оскарження закидав агітацію і протидержавну діяльність в повітах: холмським, томашівським і володавським. Одного обжалованого засудили на 6 літ, двоє на 5, п'ять на 4, а решту на 2 до півтора року в'язниці. 6-ох увільнено від вини і кари.

В Білостоці розпочався процес проти стоїлькядесять членів Комуністичної Партії Білоруси. Покликано 249 свідків. Закінчено слідство проти бувших білоруських послів Головача і Фідеркевича. Процес буде в осені.

МИХАЙЛО КОЦЮБІНСЬКИЙ.

(До п'ятнадцятих рокових від дня смерті.)

Україна шанує нині 15 річницю до дня смерті славного українського письменника М. Коцюбинського.

М. Коцюбинський народився в 1864 році в місті Винниці на Поділлі, скінчив "духовну" школу в Шаргороді і дівав дилемом на народнього вчителя. Маючи 14 років, він починає захоплюватися соціалістичними ідеями і в 17 роках має справу з жандармами на поліційному процесі. Крутий матеріальний стан родини Коцюбинського примушував його постійно шукати заробітків на прожиток, спочатку в фільоксерській комісії на Бесарабщині та в Криму, потім в земстві в Чернігові, де і жив він до кінця свого життя. Хоробі серця, нерви та сухоти примушували М. Коцюбинського відвідати за кордон (в Капрі, на Гуцульщині). В Капрі за рекомендацією В. Короленка знайомиться М. Коцюбинський з М. Горьким і стає одним з його найбільших приятелів. З ініціативи М. Горького багато з творів М. Коцюбинського було перекладено на російську мову; під впливом М. Коцюбинського-ж М. Горький написав свою відому статтю в "Укр. Житні" (9-1912 р.) "Про руську інтелігенцію та про національні питання", за яку, як він сам свідчив його так дяля руські патріоти.

М. Коцюбинський не був революціонером в нашій розумінні цього слова, але він приймав близьку участь в громадським українським житті, був членом нелегального чернігівського товариства і від нього часто приїздив на нелегальні з'їзди всеукраїнської організації до Києва. В 1905 році М. Коцюбинський виступає публічно на зборах в обороні української справи. В 1908 році губернатор виключив його з чернігівської Пресвіції, як одного з найбільш активних її членів. Хистке здоров'я М. Коцюбинського вимагало лікування, а лікування вимагало коштів і цього у нього було обмаль; він міг біт їх легко здобути, як би захтів віддати російським видавництвам свої оригінальні твори. Йому пропонували по 300 карбованців за аркуш — і він відмовлявся.

В листі до Гнатюка Коцюбинський з приводу пропозиції Амфітеатрова каже: "Амфітеатров лише, що він

хоче містити навіть по-українськи мої оповідання... Мені не хочеться залазити в чужу хату, коли є власна".

А "власна хата" платила в кращому випадковому по 30 — 40 карбованців за аркуш. Частково нічого не одержував письменник. Частково його попереджували — "це ви повинні написати без гонорару в інтересах нашої літератури".

Але М. Коцюбинський рішуче зрікся ласощів з "чужої хати", твердо стоючи на українському національному ґрунті, він був гордий тїєю національною здоровою гордістю, якій було тісно в старій Росії. М. Коцюбинський помер за 4 роки до того часу, коли почали здійснюватися наймілліші мрії великого письменника. Значіння М. Коцюбинського для української літератури велике. Він був одним з перших, що почали виводити нашу літературу на західноєвропейську колею. Він з М. Вороним та М. Чернявським одверто виступили проти застарілих народницьких тенденцій старої генерації українських письменників, що досі годували читача селом, сільським побутом, етнографією. Під впливом Мопсана, Золя, Стрінберга, Гамсуна, Шніцлера, але творючи своїми оповіданнями свою власну путь, він вимагав від українських письменників ширшого поля обсервації.

Темі творів М. Коцюбинського ріжкоманіті: тут і з'їз соціального ладу ("Цинов'язь", "Фата Морганна") і народження протесту проти нього ("Під мінаретами", "Невідомий") і момент революційної боротьби ("Він іде", "Сміх") і прояви чоловічості в людях ("Помстився", "П'ятизлотник").

М. Коцюбинського що до форм його оповідань справедливо вважають одним із найвидатніших майстрів слова; естетизм та красота рахуються характерними рисами його творчості.

100,000 КАРБ. НА ВИДАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Народній Комісаріят Освіти ухвалив доповідну записку до Раднаркому У.С.Р.Р. про асигнування 100,000 карбованців на видання художньої літератури.

З ЖИТТЯ РОБІТНИЧОЇ МОЛОДІ.

Великі задимлені комини, чорні обколчені сади, в котрих гототять, скриплять машини і стелиться по під стелею густий, чорний дим...

Часами зпід машин вивирається пронизливий скрип заліза, що немало ріже непривичне вухо...

Навколо тих машин, станків, копошаться чорні від диму і смару робітники. Всі звиваються швидко, бо їх пильнує всебачуче око головного майстра. Придивімся ближче до тих зсмордених робітників! — Це переважно молоді, більш менш становить вона 70% всіх занятих при праці.

Цю молодь гонять туди із сутерни і селянських хат робітничий ворог — голод. Більшість молоді процює як учні. Але то тільки зрештою так говориться, бо на наших фабриках молюдь майже ніколи нічо не навчається. Вироблюються там переважно рішничі машини, готові частини, обчищають від угля, зривують а потім обкручують шрубамі. Решта все готує. Отже бачимо, що навчитися чому-небудь не можна. Панове фабриканти використовують лише молюдь без милосердя, бо за марні гроші (платять молодому роб. від 1 до 2 зл.) заставляють виконувати працю старих, яка часом є їм не по силам.

Найгірше те, що на фабриках дуже кепські гігієнічні умови напр. брак вентеляторів, перетяги, — це все ділає впрот убійчо на молоді організми, наслідок чого більшість молоді є фізично нездроова. До цього сприяється значиний і брак відповідної їжі. Прикродивитися на худі, виснажені молоді обличчя, на котрих частенько можна бачити ще й грізні признаки пінства. Ця молюдь повинна учитися в школах, серед неї є багато здібних, які принесли-б колосі користі; повинна окріпнути фізично і духово, а тоді щідно до праці. На жаль у нас змущена в молодім віці (часами від 15—16 років) тїт до фабрики, де в тяжких умовах нищить до щенту свої молоді неокріпнувші організми. Фабриканти збивають собі великі маєтки, платячи мзду, а витягаючи останні соки з робітника, не рахуючись з його здоров'ям і правами, щоби тільки як найбільш було зиску. Купують собі дорогі авта, російські салони; бавляться по кавярнях і кабаретах, в той час квалі робітничі западають в шораз більшу нужду, тинючи по темних, ширх сутринях, обдірали, напив голіди.

Буржуазія забезпечуючи собі добробут, купуючись в роскоші, не має ні стиду ні сумління; використовує, як може, робітників, а найбільше влязая тепер до робітничої молюдь, видає ріжні "промислові права", які поневолюють зовсім робітничу молюдь.

Буржуазія забезпечуючи собі добробут, купуючись в роскоші, не має ні стиду ні сумління; використовує, як може, робітників, а найбільше влязая тепер до робітничої молюдь, видає ріжні "промислові права", які поневолюють зовсім робітничу молюдь.

Буржуазія забезпечуючи собі добробут, купуючись в роскоші, не має ні стиду ні сумління; використовує, як може, робітників, а найбільше влязая тепер до робітничої молюдь, видає ріжні "промислові права", які поневолюють зовсім робітничу молюдь.

Буржуазія забезпечуючи собі добробут, купуючись в роскоші, не має ні стиду ні сумління; використовує, як може, робітників, а найбільше влязая тепер до робітничої молюдь, видає ріжні "промислові права", які поневолюють зовсім робітничу молюдь.

НОВИЙ МУЗИЧНИЙ ОРГАН.

Почав виходити в У.С.Р.Р. місячник масової музичної культури "Музика масам", за редакцією колеги, до складу якої входять т. т. М. Христовий, П. Козницький, Н. Рабичев, О. Філіпов та Ю. Ткаченко. Завдання журналу — освітлювати з марксистського погляду основні питання муз. науки, муз.-громадського життя й музичного мистецтва в галузі політ-освітньої роботи, соціального виховання та професійної; стежити за питанням сучасного масового музичного життя.

ПОДРОЖ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ ДО БІЛОРУСИ.

Харківські письменники у відповідь на приїзд до Харкова білоруських письменників готуються виїхати до Мінська делегацію в складі т. т. П. Тицини, П. Панча, І. Кулика, В. Сосюра, С. Пилипенка, А. Панонова, В. Поліщука, М. Семенка та О. Вишині. Місцевим письменникам удався в цій справі відповідний клопотанням до Наркомосвіти.